

Program for Det danske Socialdemokrati af 14. juli 1888

Trykt i "Beretning fra den socialdemokratiske Kongres 1888"

Arbejdet er Kilden til al Samfundsrigdom og Kultur, og hele Udbyttet bør tilfalde dem, som arbejder.

I det nuværende Samfund er Arbejdsmidlerne (Grund, Jord, Fabriker, Maskiner, Samfærdselsmidler osv.) tagne i Besiddelse af Kapitalisterne, som saaledes har tilvendt sig Udbyttet af Aartusinders Arbejde. Kapitalisternes Herredømme over Arbejdsmidlerne er Aarsag til politisk Ufrihed samt Splid mellem Nationerne, hvilket skaber Elendighed for Samfundets produktive Medlemmer og forøger Proletariatets Rækker. Kapitalherredømmet hindrer en paa Retfærdighed grundet Samfundsordning og fremmer planløs Produktion, hvorved uhyre Værdier gaar til Grunde.

Det er Socialdemokratiets Opgave at befri Arbejdet fra den udbytende Kapitalisme. Alle Partier, som ikke anerkender denne Opgave for at være Statens Øjemed, er lige overfor Socialdemokratiet en reaktionær Masse.

SOCIALDEMOKRATIETS HOVEDFORMAAL

Gaaende ud fra forannævnte Grundsætninger tilstræber det danske Socialdemokrati at opnaa den offentlige Magt i Samfundet for ved Hjælp af dette lovlige Vaaben at gøre alle Arbejdsmidler til Folkets fælles Ejendom. Kun ved at lægge den nuværende af Privatkapitalister, Aktieselskaber, Staten og Kommunen ledede Produktion ind under Folkets umiddelbare Ledelse og Kontrol, ved altsaa at ophæve det bestaaende Lønarbejde, vil Produktionens Udbytte kunne fordeles efter en retfærdig Maalestok. Den folkelige Lovgivnings Middel til at gennemføre Samfundsproduktionens store Værk er Ekspropriation (Tvangsafstaaelse mod Erstatning) af Arbejdsmidlerne.

Det danske Socialdemokrati virker nærmest i national Ramme. Det anerkender dog i fuldeste Maal, at Socialismen ikke blot er et nationalt eller lokalt Spørgsmaal, men kræver teoretisk og praktisk Støtte af alle Landes Arbejdere. Socialdemokratiets Opgave i alle Lande maa være Menneskers fuldkomne Frigørelse uden Hensyn til Køn, Race eller Nationalitet.

Det danske Socialdemokrati fordrer som Statens Grundlag og som Overgang til det socialistiske Fællesarbejde i Agerbrug, Industri og Samfærdsel, samt til Beskyttelse for det arbejdende Folk og til Fremme af dets økonomiske Vel:

1. Almindelig, lige og direkte Valgret med hemmelig Afstemning til alle Stats- og Kommuneinstitutioner for Mænd og Kvinder fra 22 Aars Alderen. Valgdagen skal være en almindelig Fridag.
2. Indførelse af Etkammerssystemet.
3. Al udøvende og lovgivende Myndighed i Statens Anliggender er hos Folket gennem den af dette valgte Repræsentation. Vigtigere Love sættes under almindelig Folkeafstemning. Statens Administration staar direkte under Folkerepræsentationen.
4. Fuldstændig Presse-, Forenings- og Forsamlingsfrihed, hvorved Folket kan tilkendegive sine Tanker i Ord og Skrift.
5. Folkeopdragelsesinstitutioner, organiserede af Staten. Fælles, gratis og forpligtende Skoleundervisning i konfessionsløse Statsskoler. Oprettelse af Børneopdragelsesanstalter ved Staten.
6. Religionen erklæres for en Privatsag.
7. Afskaffelse af den staaende Hær. Indførelse af almindeligt Folkeværn.
8. Staten overtager alle Samfærdselsmidler samt de Industriarter, der frembringer Folkets Livsfornødenheder.
9. Licitationsystemet ved alt offentligt Arbejde bortfalder. Arbejdets Udførelse overlades til Arbejdernes Organisationer og ledes af dertil af Staten eller Kommunen beskikkede Mænd.
10. Fideikommisser og Præstegaardsjorder inddrages, og anden til Salg værende Landejendom købes af Staten. Ved de Staten tilhørende Landejendomme tilstræbes Fællesdrift under Statens Tilsyn.
11. Staten organiserer billig Adgang for jordbesiddende Landarbejdere til at erholde fornøden Driftskapital.
12. Staten fører Tilsyn med private Fæste-, Leje- og Tyendehuses Opførelse, Indretning og Benyttelse.

13. Offentlig Statistik angaaende Arbejderforholdene.
14. Alt Arbejde af Børn under 14 Aar forbydes i Fabriker og Værksteder.
15. Indførelse af direkte Skat med stigende Skala. Arverettens gradvise Afskaffelse.
16. Afskaffelse af Skatter og Love, som skaber en uretfærdig Varefordyrelse for Befolkningen.
17. Indførelse af en Maksimalarbejdsdag. Mænds og Kvinders Arbejde i de forskellige Industriegrene betales efter samme Tarif.
18. Kontrol med Arbejds- og Lønforhold ved Oprettelse af Arbejderkamre og Voldgiftsretter til at dømme i Stridigheder mellem Kapital og Arbejde.
19. Tjenestefolks Ligestillelse med andre Arbejdere i politisk og retslig Henseende.
20. Forbud mod Søndags-, Helligdags- og Natarbejde, som ikke er samfundsnødvendigt.
21. Sundhedskontrol med Arbejderboliger og de Tjenestefolk anviste Opholdssteder. Kontrol med Arbejdspladser, Fabriker og Værksteder ved Mænd valgt af Arbejderne.
22. Retslig Bistand i enhver Henseende. Offentlig og mundtlig Retspleje. Nævningedomstoles Indførelse.
23. Afskaffelse af Cellesystemet samt Adskillelse af Fængslede i to Grupper: a) de, hvis Lovovertrædelser berører borgerlige Rettigheder; b) de, hvis Handlinger ikke faar denne Virkning.
24. Kontrol med Fængselsarbejdet paa en saadan Maade, at de frie Arbejdere ikke lider under Konkurrencen. Forbud mod Overdragelse af Straffefangers Arbejdskraft til private Kapitalister.
25. Indførelse af Heldagsskoler. Staten drager Omsorg for, at der ydes hvert Barn i Kommuneskolerne gratis og fuld Kost. Skolemateriellet leveres gratis.
26. Staten bør drage human Omsorg for Syge, Gamle og Arbejdsinvalidere.